1. BLOK · KOGNITIVNÍ SUVERENITA

Nahý stát v AI době: od zranitelnosti k odpovědnosti v rozhodování

Lukáš Sedláček · ELAI, Týden inovací

Zápis z přednášky na konferenci IIČR 2026

Informace, inteligence a čas na rozhodnutí · 19. 11. 2026 · CEVRO Univerzita, Praha
AFCEA Česká pobočka, pracovní skupina PS07 Intelligence · CRIK při CEVRO Univerzitě
Stav 20. 11. 2026 · https://iicr.afcea.cz/zaznelo/

1. BLOK · KOGNITIVNÍ SUVERENITA

Lukáš Sedláček

ELAI, Týden inovací

Nahý stát v AI době: od zranitelnosti k odpovědnosti v rozhodování

Lukáš Sedláček, zakladatel vzdělávací firmy ELAI a pořadatel Týdne inovací, se ptal, co umělá inteligence dělá se státem, podobně jako jeho kniha zkoumá, co dělá s člověkem. Tvrdil, že AI zbavuje stát jeho posvátnosti i informační převahy, a navrhl, aby poslání státu v době AI stálo na třech věcech: společně s lidmi tvořit smysl, společně činit morální volby a díky AI dosáhnout maximální efektivity.

Od Hobbese k Heglovi: jak stát získal svatozář

Řečník úvodem uvedl, že napsal knihu o hledání identity a smyslu člověka tváří v tvář umělé inteligenci. Až se lidé naučí promptovat a zefektivnit procesy, přijde podle něj na řadu otázka, co AI dělá s námi a jak uchopit vlastní smysl. Při přípravě přednášky zjistil, že jako stát jsme v podobné situaci jako jednotlivci.

Připomněl Hobbesovo pojetí státu jako arbitra bezpečí, který chrání lidi před nimi samými. Výchozí tezí bylo, že člověk se rodí spíše zlý, agresivní a egoistický, a proto potřebuje stát a panovníka, kteří udržují mír. Hegel pak státu dodal ještě větší posvátnost: pojal ho jako projev ducha a boží vůle v dějinách, k němuž historie směřuje jako k vyvrcholení. Stát tak získal svatozář, stojí mimo kategorie dobra a zla a není na místě se na něj ptát nebo ho měnit.

Stát jako poslední tabu inovací

Z jedenácti let pořádání Týdne inovací si řečník odnesl postřeh, že se inovuje úplně všechno, od záchodových prkének po zubní kartáčky a počítače, jen otázka státu a jeho fungování zůstává tabu. Návrhy jednotlivců na změnu volebního systému se berou spíš jako výstřednosti. Historie přitom ukazuje, že stát není nutně daný a jeho pojem vznikl až ve středověké Itálii. Podle řečníka je díky AI čas promyslet, co má stát dělat, a klidně ho zčásti zbořit.

Stát podle něj ztrácí řadu dřívějších privilegií a přestává být všemocným byrokratickým nástrojem, který má vše pod kontrolou. Používání AI předbíhá měření výsledků: AI používá 97 % zemí, ale jen 28 % měří její dopady. Vývoj modelů je rychlejší, než předpovídaly i samotné predikce AI, a to zhruba o pět měsíců. Firmy, které spolu soupeří, zejména v USA a Číně, se dopady nezabývají a morální otázky považují za cizí starost. Psychologické, sociologické a státní dopady tak zbývají na nás, a proto jsou podobné diskuse důležité.

Moc státu navenek slábne, uvnitř roste

Řečník parafrázoval výrok Ludvíka XIV. o tom, že stát je on: dnes hrozí, že státem bude AI. Moc státu se zmenšuje, protože data už nejsou pod jeho kontrolou a korporace jich mají stále víc. Zároveň uvnitř roste možnost využít AI k odposlouchávání lidí, kontrole, mikromanagementu a šikaně. Jak velkou roli AI dostane, je podle něj na nás.

Popsal diskusi na nejmenovaném ministerstvu, kde zaznělo, že úředníci používají AI na všechno, od prezentací po porady. Jeden náměstek tam vyslovil obavu, zda Českou republiku ještě řídí lidé, nebo už AI, když zaměstnanci konzultují s AI a na jejím základě vznikají rady pro ministry a další orgány. To řečník považuje za nebezpečí.

Stát si podle něj musí položit otázku, čemu slouží, když už neví víc než občan. Lidé si dokážou zjistit velké množství dat a v důsledku kybernetických útoků bude zveřejňováno stále víc dříve tajných informací. Tato demokratizace znalostí povede k tomu, že lidé budou víc zpochybňovat, proč tu stát je a proč se politici rozhodli tak, jak se rozhodli.

Dvě hospody: identita vzniká vymezením

Řečník vyprávěl vtip ze své knihy o českém architektovi, který ztroskotal na ostrově a za pět let na něm sám postavil celé město. Když ho kapitán lodi přijel zachránit, architekt mu město nejdřív provedl. Kapitána zarazily dvě hospody vedle sebe a architekt vysvětlil, že do jedné chodí a do druhé zásadně ne.

Identita se podle řečníka utváří neustále a do velké míry vymezením vůči tomu, čím nejsme. AI je proto příležitost říct si, co AI dokáže, nechat jí to a soustředit se na to, co nedokáže. AI může převzít každodenní agendu a zbytečnou práci; řečník doporučil vyzkoušet AI agenty, konkrétně jednoduchou aplikaci, o níž řekl, že nechce dělat reklamu Elonu Muskovi, a označil agenty za skutečnou změnu v osobním i pracovním životě.

Morální volby, které si stát nesmí nechat vzít

To, co by si lidé ani stát neměli nechat vzít, jsou podle řečníka morální volby. Politika je z velké části o nich: zda dát víc chudým, nebo bohatým, jak se starat o seniory, jak vzdělávat. Přenechat je AI je nebezpečné ze dvou důvodů. Výsledek se nemusí trefit; jako příklad uvedl úředníky, kteří by AI zadali, zda zaútočit na Rusko, a AI by vyhodnotila preventivní válku jako dobrou věc. A volby by pak nebyly naše a stát by přišel o vlastní identitu.

Totéž platí pro etiku vůči jiným státům. Jako vzor uvedl Marshallův plán, o kterém psal bakalářskou práci: politiku, která pomohla sobě tím, že pomohla druhým, a nebyla ani čistě pragmatická, ani čistě etická. Mrzí ho, že se v české politice zahraniční pomoc odbývá jako idealismus, přestože plní funkci i pro Českou republiku. Zmínil i stoické kruhy afinity a otázku, nakolik mají být sousedé součástí naší péče.

Spolupráci s AI si představuje tak, že agenti porovnají možnosti a podklady a volbu cílů a kompromisů nechají lidem. AI může také pomoci překonat odcizení lidí od státu. Stále víc lidí se ptá, proč platit daně, když nemají kontrolu nad tím, kam peníze jdou, a volba některých stran je podle řečníka spíš zoufalstvím z toho, že lidé nejsou zapojeni a vyslyšeni. Zapojit je do voleb je klíčové, protože činění morálních voleb určuje, kdo jsme.

Město na kopci a chybějící smysl Evropy i Česka

Jako příklad síly smyslu uvedl kázání Johna Winthropa o městě na kopci, určené puritánům, kteří po příchodu do Ameriky nevěděli, co tam dělají. Kázání tvrdilo, že nejsou shromážděni náhodou a mají být novým vyvoleným lidem a městem, které září ostatním. Opakuje se podle řečníka v projevech

amerických prezidentů bez ohledu na stranu, vystavovalo je, alespoň do Trumpa, silnému morálnímu dohledu a dalo americkým dějinám smysl a hnací motor, jakkoli s jistou morální nadřazeností a s důsledky v podobě řady zahraničních válek.

Evropská unie podle něj od počátku trpí tím, že takový smysl nedokázala vytvořit, ani hymnou a společnou měnou. Připomněl otázku Václava Havla, kdo by šel umírat za evropskou vlajku, a dodal, že identita s EU je dodnes malá a spojuje nanejvýš společné nadávání na plastová víčka připevněná k lahvím.

České republice podle řečníka smysl chybí také. Reformy, které navrhli profesor Michal Mejstřík či NERV, existují a víme, co dělat, ale neděje se to. Národní cíle se mění, inovace jedné politické strany druhá po vítězství zadupe, cíle buď chybějí, nebo jsou tak ambiciózní, že jim nikdo nevěří.

Tři body poslání státu v době AI

Na posledním slajdu řečník shrnul, co může být posláním státu v době AI. Za prvé společně tvořit smysl: zapojit lidi do otázek, proč Česká republika, co nás definuje, kde chceme být za 10, 20 nebo 30 let a co člověka činí hrdým Čechem, aby to nebylo jen občasné vítězství ve sportu. Za druhé společně činit morální volby, ptát se lidí, dělat průzkumy a diskutovat; obě věci spolu úzce souvisí, protože způsob, jakým volíme, utváří smysl jednotlivců i národa. Žádná morální teorie přitom nedává jednoduchý recept na dobré a špatné. Za třetí maximální efektivita, kterou umožňuje AI.

Totéž podle něj platí pro úspěšného manažera budoucnosti: bude využívat AI naplno, a zároveň pěstovat výlučně lidské schopnosti, jako je komunikace s lidmi, empatie a hodnoty.

Dotazy a diskuse

Moderátor se zeptal, zda AI, která je rychlejší než my a dokončuje naše myšlenky, nám pomáhá najít naši identitu.

> AI podle řečníka nastavuje zrcadlo, podobně jako pohádkové dítě, které ukáže na císaře bez šatů. Ukazuje, že vrcholí historická touha po kontrole a že lidé dál žijí v mýtech jako v jeskyních. Zároveň dává šanci uchopit identitu nově. Odkázal na Carla Gustava Junga: povrchem cibule identity je persona, kterou ukazujeme navenek, pod ní jsou hlubší vrstvy. Když AI hrozí, že člověk přijde o roli manažera nebo o pozici nejchytřejšího v kanceláři, vede ho to do hlubších vrstev, kde se může ukotvit a být odolnější. Identita navíc není nikdy daná, je proměnlivá a dá se na ní pracovat.

Jakou identitu by řečník přál českému státu?

> Stát by se podle řečníka měl přestat chovat reaktivně, tedy dělat to, co ostatní země, nebo ještě hůř nedělat ani to a natlouct si nos po svém. Z ministerstev zná přístup, kdy se cizí vzor nepřevezme, protože je cizí, a zvolí se česká, hrdá, ale špatná cesta. Malý stát, který se dokáže prezentovat jinak než ostatní, má šanci vyniknout. Příkladem je dánská zahraniční politika, která díky výrazné zahraniční pomoci na obyvatele získala mezinárodní respekt, a Česko, které bylo díky Václavu Havlovi mezinárodně vidět novým přístupem. Něco podobného podle řečníka může Česká republika dokázat znovu.

Co z přednášky plyne pro stát

- AI používá 97 % zemí, ale jen 28 % měří její dopady; stát by měl dopady AI na psychiku, společnost a vlastní fungování sledovat a podle nich hledat řešení.

- Používání AI úředníky k přípravě podkladů pro ministry vyvolává otázku, kdo stát řídí; morální a politické volby (rozpočtové priority, péče o seniory, válka a mír) nesmí být přenechány AI, agenti mají jen porovnat možnosti a podklady.
- Stát ztrácí informační převahu nad občanem a jeho moc navenek slábne, zatímco uvnitř roste riziko zneužití AI ke sledování a kontrole lidí.
- Proti odcizení občanů od státu navrhl řečník zapojovat lidi do morálních voleb a do hledání národního smyslu a cílů (průzkumy, diskuse); chybí dlouhodobé, důvěryhodné národní cíle, které nemění každá vláda.
- Malý stát může vyniknout nereaktivní politikou, například výraznou zahraniční pomocí jako Dánsko; zahraniční pomoc není jen idealismus, ale slouží i zájmům ČR, jak ukázal Marshallův plán.

Otázky ze sálu poslané přes aplikaci

- Proč nemá EU vlastný silný AI system?
- Podobné návrhy implementace AI do státní správy navrhuje i Tomáš Mikolov. 1/ Potkáváte se spolu na těchto tématech někdy a diskutujete tato témata? 2/ zajímá to vůbec stát(lidi kteří rozhodují)

Zápis pořadatelů ze strojového přepisu, ne autorizovaný text řečníka. Citace zveřejníme až po schválení řečníkem. Opravy: ps07@afcea.cz.

Čtení pořadatelů, ne společné stanovisko řečníků. Zápisy vycházejí ze strojového přepisu konference, ankety vyjadřují názor sálu, ne reprezentativní průzkum. Citace řečníků zveřejníme až po jejich schválení. Opravy a dotazy: ps07@afcea.cz. Volně k použití s uvedením zdroje „IIČR 2026, AFCEA Česká pobočka“. Více na https://iicr.afcea.cz/zaznelo/